

**פותרים
חלון**

להתחדשות בחינוך
בעמק חפר

התחדשות בחינוך במועצת עמק חפר

המהלך כולל:

- בניית מרכז התחדשות מועצתי
- בניית תהליך התחדשות בכל אחד מבתי הספר היסודיים
- ליווי המהלך על ידי הגורמים הבאים:
- פרופ' יורם הרפז – יועץ אקדמי
- חברת בשביל ההמראה – יועצים ומלווים תהליכים חינוכיים
- שותפות הורים במהלכים בבתי הספר ובמועצה

לקראת היציאה לדרך

- מפגש חשיפה והתנעת המהלך
- מפגש מנהלים וצוותים מובילים
- כל מנהל ימנה רכז התחדשות
- כל מנהל יגייס צוות לפיתוח ההתחדשות ולבניית תכנית עבודה למימושה
- כל מנהל ישלב בלוח התכנון לשנה הבאה לפחות 10 מועדים לישיבות של צוות ההתחדשות
- כל מנהל ייחד זמן להתחדשות בימי ההיערכות

תהליך העבודה יכול בכל בית ספר:

- מינוי רכז התחדשות וגיוס צוות מוביל לפעילות
- בחירה במודולה רעיונית באמצעותה יחול השינוי
- מיפוי חוזקות בית הספר
- בניית תכנית על פי המודל המצורף

תכנון מסגרת חינוכית ב-6 צעדים

מטרת-על וסיפור-על
(כלים, ערכים, יחידים)

מטרה וסיפור
(שלנו)

הבוגר הרצוי
(ידע, מיומנויות, תכונות, עמדות)

האמצעים

הסביבה
הפיזית

האקלים

המבנה
הארגוני

שיטת
ההערכה

דפוס
ההוראה

תכנית
הלימודים

בקרת איכות
(לכידות והתאמה)

בקרת ביצוע
(עשייה, תכנית, עשייה, תכנית...)

בתכנית יבואו לידי ביטוי העקרונות הבאים:

- התכנית תתבסס על הערכים הבאים (כולם או חלקם):
התחדשות, מצוינות, שונות, בחירה, שיתופיות, שייכות
- התכנית שתיבנה תצטרך לבוא לידי ביטוי בשינוי עמוק, משמעותי ונראה לעין, שישפיע על מבנה שבוע הלמידה, על ארגון הכיתות והשיעורים, על תכנית הלימודים או על אלמנטים מהותיים אחרים.
- בתכנית יהיה אלמנט של בחירה עבור התלמידים.
- התכנית תהיה מכוונת גם לשיפור הישגים.
- הפעלת התכנית תהיה במבנה פראקטלי, כלומר מבנה בו כל תת מערכת פועלת כפי שפועלת המערכת השלמה.
- צוות בית הספר והקהילה יהיו מעורבים בבניית התכנית וביישומה.

הצירים (המודולות) הרעיוניים

מכוונות
לפרט

פריצת גבולות
הכיתה

פיתוח סקרנות,
יצירתיות
ומיומנויות המאה
ה- 21

לימודים
בשיתוף
הקהילה

פריצת גבולות הכיתה

הנחות היסוד

- העולם הוא כפר גלובאלי בו מתקיים שיתוף פעולה בלמידה שמקדם את האנושות.
- הלמידה יכולה להתרחש בכל מקום ובכל זמן, ואיננה שמורה לחדר הכיתה בלבד ולמערכת השעות של בית הספר
- כל אינטראקציה עם אדם או עם העולם הוא בסיס ללמידה.
- האינטרנט ומגוון האפשרויות שהוא מביא אתו, מהווה אחת הדרכים לפרוץ את מסגרת הכיתה.
- הלמידה היא באחריות הלומד.
- אחריותו של המורה לעודד מוטיבציה ללמידה, להנחות את הלומד, לכוון אותו לידע הרצוי ולסייע לו בבחירת הדרך האופטימאלית להשיג את הידע.

פריצת גבולות הכיתה

דוגמאות אפשריות לתמונת עתיד

- למידה רב גילית
- למידה באמצעות סיורים
- למידה אינטרנטית בשיתוף בית ספר מרוחק מהארץ או מחו"ל
- למידה בחברות עם שותפים מחוץ לבית הספר
- למידה בסדנה
- שינוי מסגרת יום הלמידה, שבוע הלמידה, כיתות הלימוד, המרחב הבית ספרי
- הגדרת הגבולות שנפרצים. קביעת הגבולות החדשים
- איך יבואו לידי ביטוי (במיומנויות שיתוף פעולה כתוצר חינוכי או במטרה להשגת תוצרים מיוחדים יותר וחדשניים יותר, או בשני הממדים יחד).

לימודים בשיתוף הקהילה

הנחות יסוד

- בית הספר הוא חלק מהקהילה והקהילה היא חלק מבית הספר.
- בקהילה קיימים נכסים שאפשר ללמוד מהם ובעזרתם, ולבית הספר יש נכסים שהקהילה יכולה ללמוד מהם.
- לקהילה בה חיים יש משמעות חשובה עבור המשכיות הערכים וחינוך הדור הצעיר.
- בית ספר לא יכול להתקיים אם הקהילה שלו איננה "מקבלת" אותו.
- הקהילה צריכה להיות שותפה בקבלת החלטות המובילות לעיצוב תפיסת בית הספר.

לימודים בשיתוף הקהילה

דוגמאות אפשריות לתמונת עתיד

- התנהלות חדשנית הרואה בקהילה מקור לערך מוסף הדדי של הקהילה לבית הספר ושל בית הספר לקהילה.
- מעורבות של הקהילה מבחינה אנושית, מבחינה גאוגרפית, מבחינת תכנים ועניין ומבחינת לוחות הזמנים.
- בית הספר יטפח יכולות ומוטיבציה לתרום לקהילה המקומית וליזום לטובת החברה.
- מיזמים משותפים לשיפור החיים בקהילה.
- למידה בכיתה פתוחה או למידה באמצעות בית חרושת או מפעל שהוא חלק מהקהילה.
- למידה משותפת עם מוסדות חינוך מזרמי חינוך אחרים.
- למידה משותפת של הורים ותלמידים סביב נושא מעניין, במרחבי הקהילה הגאוגרפיים והווירטואליים.
- למידה של תלמידים מהורים, הורים מתלמידים, תלמידים מתלמידים .
- למידת עמיתים והערכת עמיתים.

מכוונות לפרט – למידה מותאמת אישית

הנחות היסוד

- בני אדם הם שונים: יש להם תכונות שונות והעדפות שונות, אבל לכל אחד מהם יש נקודות חוזק בולטות.
- ההכוונה לפרט מביאה בחשבון את העובדה שהפרט חי בחברה וצריך להתאים עצמו אליה.
- בוגרי בתי הספר צריכים לסיים את לימודיהם בתחושת מסוגלות גבוהה שתיתן להם ביטחון לצאת לדרך עצמאית ולהצליח איש איש בדרכו.
- העולם אליו אנו מכוונים את בוגרינו משתנה ללא הרף, על כן איננו יכולים להכין את בוגרינו לעולם וודאי, ועלינו להכין אותם לפעול בגמישות בכל מצב מתוך תחושת מסוגלות גבוהה.

מכוונות לפרט – למידה מותאמת אישית

דוגמאות אפשריות לתמונת עתיד

- בתי הספר יפתחו תכנית לימודים אישית ומותאמת לכל אחד הן בתכנים שמתאימים לתלמיד, הן בלוחות הזמנים, הן בקצב ההוראה, הן באמצעי ההוראה – למידה, חומרי הלימוד, הגורמים המלמדים, המיקום ועוד.
- המורה יהיה הגורם המרכזי בביצוע ההתאמה.
- המכוונות לפרט תעסוק בעיצוב חוויית הלמידה ותכני הלמידה של הפרט בהתאם למאפייניו כלומד.
- הבוגרים יעזבו את בית הספר לאחר שהחזקות שלהם קיבלו העצמה, טיפוח ועידון והם בעלי מסוגלות אישית גבוהה, שמאפשרת להם לעשות שימוש נכון וטוב בתכונות אלו.
- בית הספר יפתח לעצמו כלים לאיתור נקודות החוזק של התלמיד, לטיפוחן ולהעצמתן, לקביעת יעדים ברורים לקידום, תוך כדי יצירת קשר אישי עמוק ועקבי.
- הפיתוח הארגוני יביא בחשבון גם את המורה כפרט ויכלול פיתוח מקצועי שיאפשר לכל מורה אוטונומיה לבטא את שאיפותיו ואת חלומותיו בבחירת התכנים שילמד ודרכי ההוראה.
- הלמידה תתרחש גם באמצעות פיתוח מיומנויות חברתיות כגון עבודת צוות, עמידה בפני קהל, דרישה לתרומה לחברה בהתאם לחוזקות של המורה ולחוזקות של התלמיד, כך שהתלמיד יראה בעשייה זו ניסיון לייצוג החוזקות שלו מול קהל לא מוכר.

פיתוח מיומנויות המאה ה-21 ובהן סקרנות ויצירתיות

הנחות היסוד

- בעולם המודרני המידע הוא רב וזמין וצריך לרכוש מיומנויות חדשות כדי להתמודד איתו.
- בעולם המודרני השינויים רבים, ולכן חשוב לדעת להתמודד עם שינויים.
- המיומנויות הנדרשות כדי להצליח הן קודם כל אישיות כדוגמת ששת תפקודי הלומד ורק לאחר מכן כלים חיצוניים כמו הטכנולוגיות.
- ניתן ללמוד ולהשתפר בפיתוח מיומנויות.
- בעולם התעסוקה העתידי, אדם יצטרך להיות יצירתי ו"להמציא את עצמו" בכל פעם מחדש, ועל כן יש חשיבות רבה להרחבת מיומנויות המאה ה-21.
- סקרנות היא תכונה מולדת וחשוב לפתח אותה, לעודד אותה ולתת לה מקום בתהליכי הלמידה.

פיתוח מיומנויות המאה ה-21 ובהן סקרנות ויצירתיות

דוגמאות אפשריות לתמונת עתיד

- תכנית הלימודים תיבנה סביב המיומנויות ותרגולן. בחלק ממערכת השעות של התלמידים ניתן יהיה לראות את המיומנות ולא את שם המקצוע וניתן יהיה להקנות את המיומנות הזאת באמצעות תחומי דעת מגוונים.
- כל שכבת גיל תתמקד במיומנות מסוימת וכל תחומי הדעת שיילמדו באותה שנה יעסקו בתרגול המיומנות...
- בבית הספר יהיו תהליכים מובנים לרפלקציה ולמשוב.
- בבית הספר יהיו מרחבים שיאפשרו לילדים התנסויות שונות, למשל במה ל"דיבייט", שולחנות עגולים ועליהם שאלה לדיון, קירות ועליהם חידות או שאלות רפלקטיביות, מקומות ליצור אמנות או תנועה (ריקוד, אקרובטיקה וכדומה).
- בפני התלמידים יובא מגוון רחב של אירועים המגרים את המחשבה, סיטואציות המזמנות רצון ללמוד נושא לפי הבנתם, מפגשים עם עתידנים ואנשים פורצי דרך, ביקורים במעבדות ובחממות המבקשות ליצור חדשנות ויצירתיות, דרישה להמצאת רעיונות בדומה לתכנית "יזמים צעירים" דרישה למציאת פתרונות לבעיות קיימות ועוד. בנוסף לכך נמצא מודלים שונים להוראה כגון ילדים שמלמדים ילדים, צוותים מעורבים לחשיבה ועוד מודלים שבחלקם "יומצאו" על ידי השותפים לחשיבה.

תהליך העבודה בכל בית ספר

מהיום ועד יוני 2018

לוח הזמנים	הפעולות
לפני פתיחת שנת הלימודים	גיוס צוות התחדשות, מינוי רכז והצגת הנושא לפני חדר המורים
עד נובמבר	בניית תכנית לטווח הקצר ולטווח הארוך התכנית תכלול תכנון פעילות לביצוע, הכוללות תהליכי למידה לצוות, פיתוח תהליכים ויישומם, וההגדרה מה ייחשב בעיניהם הצלחה
תוך כדי בנייה והתקדמות	הפעלת החלק הניתן ליישום מיידית מתוך התכנית שנבנתה
לאורך השנה	המשך בנייה, התקדמות ויישום
לקראת סוף השנה	משוב, בקרה, הערכה

דרך צלחה

בשביל
ההמראה

הרכב המו"פ המועצתי

- נציגי אגף החינוך
- מפקח משרד החינוך
- פרופ' יורם הרפז
- בשביל ההמראה
- נציגות הורים
- נציגות מנהלים
- נציגות מורים
- יזמים מהקהילה
- ובנוסף יוזמנו אורחים מעוררי השראה לקחת חלק במפגשים השונים

עיסוקו של המרכז המועצתי

- ירשת ויתאם בין השותפים
- יהווה מרכז להשראה
- ייתן רעיונות לבתי ספר
- יפגיש בין נציגות של בתי ספר שונים
- יבנה תהליך עבודה וסיוע לתהליכים בבתי הספר
- ייזום סיורים במקומות להשראה
- ייזום הרצאות וסדנאות לגורמים שונים